

Time: 2.30 HOURS

Total: 75 Marks

- N.B.:** 1. All Questions are Compulsory.
2. All Questions carry equal marks.
3. Figures to the right indicate marks.

Q1 A. Explain the meaning and Nature of History.

15 Marks

OR

Q1 B. Examine the Importance of History.

Q2 A. Give an account of Oral and Digital sources of History.

15 Marks

OR

Q2 B. Discuss the process of organization of sources.

Q3 A. Examine the authenticity and the credibility of historical sources.

15 Marks

OR

Q3 B. Write a detailed note on Heuristics (External Criticism).

Q4 A. Explain the process of interpretation of historical events.

15 Marks

OR

Q4 B. Evaluate the various methods of data collection in qualitative and quantitative research.

Q5. Write Short Notes (Attempt ANY 3)

15 Marks

- A. Auxiliary Sciences
  - B. Difficulties in collecting historical data
  - C. Historians and Causation
  - D. Technical aids in history
-

(मराठी रूपांतर)

वेळ: २.३० तास

एकूण : ७५ गुण

सूचना: १. सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

२. सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

३. उजवीकडील अंक गुण दर्शवतात.

प्र १ अ. इतिहासाचा अर्थ आणि स्वरूप स्पष्ट करा.

किंवा

१५ गुण

प्र १ ब. इतिहासाच्या महत्वाचे परीक्षण करा.

प्र २ अ. इतिहासाच्या मौखिक आणि डिजिटल स्रोतांचा आढावा घ्या.

किंवा

१५ गुण

प्र २ ब. स्रोतांच्या संघटन प्रक्रियेवर चर्चा करा.

प्र ३ अ. ऐतिहासिक स्रोतांची सत्यता आणि विश्वासार्हता सांगा.

किंवा

१५ गुण

प्र ३ ब. ह्युरिस्टिक (बहिर्गंग परीक्षण) वर सविस्तर टीप लिहा.

प्र ४ अ. ऐतिहासिक घटनांचा अर्थ लावण्याची प्रक्रिया स्पष्ट करा.

किंवा

१५ गुण

प्र ४ ब. गुणात्मक आणि संख्यात्मक संशोधनामध्ये तथ्य (डेटा) संकलनाच्या विविध पद्धतींचे मूल्यमापन करा.

प्र ५. टिपा लिहा (कोणत्याही ३)

१५ गुण

अ. सहाय्यक शास्त्रे

ब. ऐतिहासिक माहिती गोळा करण्यात अडचणी

क. इतिहासकार आणि कारणमीमांसा

ड. इतिहासातील तांत्रिक सहाय्य